

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז' ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אגרת

אגרת שלום

אולם כתבו תוס' הרא"ש (מגילה ו ע"ב, ד"ה א"ר יצחק שנים כותבין), וז"ל, ור"ת אומר דדוקא כשמתכוין לכתוב הפסוק לדרשא כי הק' דהכא (אסור), אבל כשאדם כותב אגרת שלומים לחבירו וכותב לשון המקרא כדי לכתוב לשון צח, מותר לכתוב כמה תיבות בלא שרטוט וכו', וקצת משמע בירושלמי בפרק בתרא דמגלה דאסור, עכ"ל עיי"ש. ולפ"ז, לדברי ר"ת אף באגרת שלומים יש היתר לכתוב לשון תורה של מקרא שנקרא שלום, ומאיר פה יותר אור התורה – אור השלום.

חסרון אור השבת באגרת

עוד חסרון באגרות שלומים, בשלום הנגלה בהם. דהנה שב"ק נקראת שלום^א. ונחלקו הראשונים אם אסור לקרות אגרות שלום בשבת, כדין שאסור לקרות כל שטרי הדיטות^ב. והנה לסוברים שאסור לקרות אגרת שלומים בשבת, הרי שנחסר אור השלום בשבת, וכן נחסר אור השלום באגרת. ובפרט לדברי הירושלמי הנודעים (שבת פט"ו, ה"ג), וז"ל, אמר רבי חנינא מדוחק התיירו לשאול שלום בשבת, עכ"ל.

וכל זה רק בשבת שהוא 'מעין' עוה"ב. אולם בשבת - ביום שכולו שבת, לעת"ל, מאיר בשלמות אור השלום בו.

יש אגרת שלומים, כדכתיב (עזרא ה, ז) וְכָדְנָה כְּתִיב בְּגִנָּה שְׁלָמָא כְּלָא. ופרש"י (שם), וז"ל, וכך היה כתוב בתוכה של אגרת, כל השלום יהיה לו, עכ"ל. וכן אגרות שניות ששלח מרדכי, היו אגרת של דברי שלום ואמת, כמ"ש (אסתר ט, ל) וַיִּשְׁלַח סָפָרִים אֶל כָּל הַיְּהוּדִים אֶל שְׁבַע נְעָרִים וּמָאָה מְדִינָה מְלָכוֹת אֲחֻשְׁנוּרֹשׁ דְּבָרֵי שְׁלוֹם וְאַמֶּת.^א

שם אגרת מלשון שאוגרת

ונקראת אגרת ע"ש שאוגרת בתוכה: אותיות, תיבות, וסיפור דברים, וזהו שלום - דבר המאחד. ודבר זה בא לידי ביטוי גם בדיני אגרות, שלא נדרש לתופרם, אלא סגי להם שהם נקשרות במקצת חוטי גידין.^ב

אגרת שבוקין

ויש אגרת שכל מהותה נפרדות, בחינת מלחמה. והיא גט, שנקראת אגרת שבוקין, מלשון שבק, עזב. והיא היפך אגרות שלום, ולכן נקרא בלשון חז"ל גט, שהם אותיות שאינם בר צירוף בלשה"ק.

חסרון אור התורה באגרת

והרי אגרת שלומים נכתבת בלא שירטוט, ולכן אסור לכתוב ג' תיבות של מקרא באגרת, כדברי הגמרא גיטין (ו ע"ב), וז"ל, וכתב ליה בלא שירטוט, וא"ר יצחק: שנים (תיבות של מקרא) כותבין, שלש אין כותבין, עכ"ל. והרי יוצא, שבאגרת שלומים הנכתבת נחסר בה אור התורה, אור השלום. שהתורה נקראת שלום, כלשון הפסוק (משלי ג, ז), דְּרָכֶיךָ דְּרָכֵי נֵעַם וְכָל נְתִיבָתֶיךָ שְׁלוֹם.^א

^א אולם אגרות ראשונות היו אגרות שכולם מלחמה. תחלה אגרות של מלחמה, ולבסוף אגרות שלום, ודו"ק.

^ב עיין מגילה (ט ע"א), וז"ל, ונקראת אגרת - שאם הטיל בה שלשה חוטי גידין כשרה, עכ"ל. ובחדושי הרמב"ן (שם, יז ע"א), וז"ל, לא הוצרכנו למה שכתוב ונכתב בספר, אלא ללמד על דברים שאינם מגופן. כגון תפירה דפשתן, שאפילו בהן נדוניית כדין ספר. ואהני לן אגרת להקל בה שלשה חוטי גידין, דכיון שהתפירה אינה מגופה ממש עשו בה מנהג אגרת. שכן האגרות אינן נתפרות אלא נקשרות במקצת חוטי. וכל שכן בדברים שחוץ לגופיה לגמרי, כגון קריאה שלה שדינה בהם כדין אגרת, עכ"ל.

^ג גיטין (נט ע"ב), וז"ל, כל התורה כולה נמי מפני דרכי שלום היא, דכתי' (משלי ג, ז): דְּרָכֶיךָ דְּרָכֵי נֵעַם וְכָל נְתִיבָתֶיךָ שְׁלוֹם, עכ"ל.

^ד להרחבה בעניין תורה שנקראת שלום עיין במבט הפנימי (מלחמה לעתיד לבוא, מלחמה - איש באחיו)

^ה עין באור החיים (ויקרא ט, ג), וז"ל, ואמרו בזוהר חדש (ריש פ' תולדות) כי יום שבת הוא כנגד יוסף הצדיק, והוא סוד השלום. ולזה אנו אומרים שבת שלום, ואנו מברכין הפורס סכת שלום, עכ"ל.

^ו הרשב"א אסור, והרמב"ן מתיר. ועין ב"י (או"ח סימן שז, אות יג) שהרחיב במחלוקת ראשונים זו.